

Cotidianul - 21 mai 2008

Brucan și Securitatea, dragoste și ură

Dosarul de Securitate al lui Silviu Brucan, pe care și l-a obținut încă din 1990, arată că relația acestuia cu serviciile secrete a oscilat mereu între colaborare și opoziție. Nu mai puțin de 10 direcții și unități speciale ale Securității l-au avut în „grijă” de-a lungul unui sfert de secol pe Silviu Brucan. Stalinist convins și unul dintre cei mai militanți ziariști ai „Scânteii” la sfârșitul anilor '40, Silviu Brucan are un vast dosar de Securitate deschis în 1966 și la care, până în 1989, s-au adunat sute de pagini de rapoarte și planuri de măsuri ale ofițerilor, precum și note informative semnate de acesta cu numele său real în clar.

La începutul anului 1990, dosarul său a făcut parte dintr-un lot ce a fost trimis la Fabrica de hârtie de la Scăieni, lângă Ploiești, pentru a fi ars.

Un muncitor l-a salvat și i l-a dus lui Silviu Brucan, care a publicat câteva documente în revista „Expres Magazin”. Povestea recuperării dosarului său a fost considerată necredibilă în epocă. Istoricul Radu Ioanid, care a obținut acordul ginerelui lui Brucan de a publica dosarul integral într-un volum, a descoperit însă un document ce arată nu doar că varianta lui Brucan era adevărată, cât și faptul că celebra acțiune de la Berevoești, de ardere a dosarelor Securității, nu a fost singura.

Într-o scrisoare intitulată „notă informativă”, adresată pe 5 aprilie 1990 de către Silviu Brucan generalului Mihai Chițac, acesta descrie cum și-a recuperat dosarul: „S-a prezentat la mine cetățeanul ... din Ploiești, care mi-a adus dosarele S. Brucan și Dan Deșliu de la Securitate, plus Fișa lui Ion Puiu (toate arse parțial) și mi-a relatat următoarele: În ziua de 12 ianuarie 1990 au sosit la Ploiești, venind din București, două mașini pline cu documente de Securitate care urmau să fie arse și distruse.

Aceste documente au fost arse la Fabrica de hârtie Scăieni în aceeași zi de 12 ianuarie, în prezența următorilor ofițeri de poliție. (...) Aceștia au procedat la arderea documentelor, din care cetățeanul a salvat numai dosarele sus-menționate. (...) Șeful celor doi ar fi colonelul Cireșeanu, locțiitorul comandantului Poliției Ploiești, care, aflând că a asistat... la arderea dosarelor, l-a chemat la el și l-a amenințat grav în cazul în care ar relata cele întâmplate”, scria fondatorul FSN ministrului de Interne de atunci, cerându-i să ancheteze cazul: „Vreau să subliniez că eu consider arderea acestor dosare extrem de gravă și dacă nu se anchetează serios intenționez să scriu în presa noastră despre ea”, încheia amenințător Silviu Brucan. Operațiunea de la Scăieni a rămas necunoscută până astăzi, însă istoricul Radu Ioanid, editorul cărții „Dosarul Brucan”, apărută la Editura Polirom și a cărei lansare a avut loc ieri, consideră că era un loc ce mai fusese folosit pentru asemenea operațiuni.

Documentele arse în ianuarie 1990 la Scăieni, susține istoricul, proveneau fie de la Direcția a VI-a de Cercetări Penale, unde Brucan a fost supus în 1989 la 52 de interogatorii, ca urmare a „scrisorii celor șase”, fie de la Direcția a III-a de Contraspionaj, care deschisese dosarul lui Brucan, formal unul de urmărire, dar care conținea și notele sale informative date Securității.

Dosarul de Securitate al lui Brucan, al cărui original a fost donat Muzeului Holocaustului din Washington, arată că, în 1967, Securitatea și-a propus să-l racoleze „ca agent pe linia spionajului SUA”, după ce, în

prealabil, fusese urmărit. „La baza acțiunii au stat trei scrisori anonime expediate de acesta către redacțiile ziarelor «New York Times», «New York Herald Tribune» și «Washington Post» din SUA. În scrisori, Brucan s-a substituit cetățean străin, folosindu-se de numele Irving Sutton, manifestându-și nemulțumirea că a fost schimbat din funcția de vicepreședinte al televiziunii și făcând unele afirmații negative cu privire la politica RSR în problema minorității naționale evreiești.

Scrisorile au fost confiscate și nu au plecat la destinație“, descriu ofițerii premisele urmăririi lui Brucan, pentru a concluziona în același raport: „În timpul supravegherii informative nu s-a constatat nici o faptă care să arate că Brucan Silviu ar fi un element dușmănos sau că ar fi fost recrutat de un serviciu de spionaj. Prin verificări s-a stabilit că are multiple posibilități informative, deoarece cunoaște foarte mulți ziariști americani, englezi, scriitori, diplomați, precum și alte categorii de elemente. Având în vedere posibilitățile relatate mai sus, precum și calitățile sale, propunem a se aproba recrutarea lui Brucan Silviu după ce vom obține aprobarea organelor de partid. (...) Întâlnirile cu el vor fi efectuate în casele de întâlniri“.

Raportul este avizat, ca primă semnătură, de celebrul șef al Direcției a II-a, colonelul Neagu Cosma. Dosarul nu cuprinde nici un angajament al lui Silviu Brucan și nici o notă informativă dată cu vreunul dintre cele cinci nume de cod ce i-au fost atribuite de-a lungul vremii de către ofițeri: Brumar, ca obiectiv, în perioada '66-'67, Barbu, ca sursă a Contraspionajului, în 1977, Sergiu, Bran și Bratu, ca urmărit în 1987-1989. „Este posibil ca, datorită faptului că era membru al nomenclaturii, angajamentul să nu fi fost necesar în cazul său“, crede Radu Ioanid.

Rapoartele amănunțite în urma unei vizite în SUA în 1977 arată că acesta și-a îndeplinit cu sârguință sarcinile trasate în prealabil de Securitate, având rolul unui agent de influență. „I-am întrebat: ce este mai important pentru SUA, politica independentă a României sau diferențele minime care există în regimul intern al țărilor est-europene? Au răspuns că se vor gândi la aceasta și m-au întrebat dacă articolul meu, publicat anul trecut în «New York Times», mi-a cauzat neplăceri acasă. Le-am răspuns negativ și cea mai bună dovadă este că sunt acum aici, la masă cu voi“, relatează, de exemplu, în legătură cu o întâlnire cu prieteni din conducerea NYT.

Anul 1977 este, de altfel, cel mai productiv pentru colaborarea lui Silviu Brucan. Este anul protestului lui Paul Goma și al arestării lui Vlad Georgescu, pe atunci cercetător la Institutul de Istorie, despre care a avut sarcina să răspândească peste hotare o variantă edulcorată. „Am intervenit masiv și am făcut istoria cazului Goma. Este adevărat că a fost închis și că a suferit, dar după ce a fost eliberat a avut posibilități rare de a se manifesta, de a pleca în străinătate și, deci, acum are pașaport în buzunar, ceea ce puțini scriitori se pot lăuda a avea.

În realitate, este lipsit de talent literar, iar în țară este complet necunoscut. El a fost lansat în Occident din prostia autorităților române, care la început au intervenit la editura germană să nu-i publice manuscrisul. (...) Nici că se putea o mai bună publicitate pentru a-l lansa pe Goma în Occident“, relatează Brucan în urma unei întâlniri la Ambasada SUA de la Moscova. În ce-l privește pe Vlad Georgescu, Brucan a făcut mai mult decât să dea o notă. Cu aprobarea lui Ceaușescu, el s-a întâlnit cu ambasadorul american Harry Barnes pentru a încerca să recupereze manuscrisul cărții critice despre regimul comunist, pe care Georgescu îl dăduse ambasadei și pentru care fusese arestat. Tentativa lui Brucan a eșuat.

O carieră tumultuoasă

Nascut în 1916 în București, ca fiu al unui negustor evreu, și-a început cariera de ziarist la „Gazeta de seară“, înainte de război. Pe numele său real Saul Brucar (sau Brukner cum apare în documentele Securității), se înscrie în Partidul Comunist în 1944, căsătorindu-se cu ilegalista, pe atunci, Alexandra Sidorovici, ce a devenit după război acuzator în Tribunalul Poporului. El devine după război redactor la „Scânteia“, unde a scris texte virulente împotriva unor personaje precum Iuliu Maniu, Gheorghe Brătianu, Pamfil Șeicaru etc.

În virtutea apropierii de Dej, în 1956 a ajuns șef al Legației române de la Washington și apoi ambasador la ONU. Întors în țară în 1962, este numit directorul televiziunii, funcție din care a demisionat la puțin timp după instalarea la putere a lui Ceaușescu. S-a pensionat în 1978, din funcția de profesor de socialism științific la IMF. În deceniul ce a urmat a început să devină critic la adresa regimului, mai cu seamă după revolta din 1987 de la Brașov. Scapă însă fără repercusiuni majore, iar în 1988 este trimis în SUA cu speranța autorităților că va rămâne acolo.

Se întoarce însă și, la începutul lui 1989, lansează, alături de alți cinci comuniști ce deținuseră funcții importante, o scrisoare deschisă lui Ceaușescu prin care critică starea societății românești și în special nerespectarea drepturilor omului. Ca urmare, în perioada aprilie-mai 1989 este interogat de 52 de ori în 57 de zile, sfârșind, ca și ceilalți semnatari, în domiciliu obligatoriu în afara Bucureștiului. Multe dintre documentele din dosarul său se referă la această perioadă. În decembrie 1989 a revenit ca unul dintre liderii noii puteri, spunându-se că a avut un rol major în decizia de a executa cuplul Ceaușescu. Rapid, se distanțează de FSN, retrăgându-se în februarie 1990.

http://cotidianul.ro/brucan_si_securitatea_dragoste_si_ura-46493.html

Jurnalul National – 21 mai 2008

Volumul "Dosarul Brucan", lansat la Cărturești

Librăria Cărturești a găzduit, ieri, lansarea volumului intitulat "Dosarul Brucan".

Cartea, care face parte din seria "Istoriei subterane" – apărută la Editura Polirom – conține note informative despre activitatea regretatului analist politic, Silviu Brucan, realizate de ofițeri ai fostei Securități. "Dosarul Brucan" este o ediție îngrijită de Radu Ioanid, acesta semnând și studiul introductiv al cărții, iar întreaga colecție "Istoriei subterane" este coordonată de Stelian Tănase. "Dosarul Brucan. Documente ale Direcției a III-a Contraspionaj a Departamentului Securității Statului" a apărut sub egida Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România. De asemenea, la lansare a participat și fostul președinte al României, Emil Constantinescu. "Avem prilejul să urmărim progresia de la politrucul zelos și fără scrupule politice, la vechiul militant apăsător de dileme și dezamăgiri și, în final, la oponentul plin de îndoieli, dar din ce în ce mai înclinat către o confruntare deschisă cu conducerea regimului comunist din România. Evident că toți cei interesați să consulte numeroasele pagini ale dosarului Brucan vor avea posibilitatea să-și formeze propriile impresii, să-și confirme ori să-și modifice parțial sau substanțial opiniile, ba chiar să tragă noi concluzii", a declarat Gheorghe Câmpeanu, cel care a semnat prefața cărții.

În colecția "Istoriei subterane" a Editurii Polirom au mai apărut "Avangarda românească în Arhivele Siguranței" și "Racovski. Dosar secret", fiind în pregătire "Panait Istrati. Dosar de Siguranță" și "Emil Bodnăraș. Dosar secret".

<http://www.jurnalul.ro/articole/125213/volumul-dosarul-brucan-lansat-la-carturesti>

TVR 1 – 21 mai 2008 Dosarul lui Silviu Brucan

Silviu Brucan a avut un rol important în lichidarea lui Nicolae Ceaușescu și în desfășurarea Revoluției din 1989.

Este afirmația istoricului Radu Ioanid, care a publicat "Dosarul lui Brucan", un volum în care se regăsește tot dosarul de urmărire informativă al analistului Silviu Brucan.

Cartea se dorește a fi însă și o radiografie a modului de operare a fostei Securități.

<http://www.tvr.ro/articol.php?id=38097&c=47>

Adevarul – 21 mai 2008

Editura Polirom a lansat cea mai nouă apariție din colecția „Istoriei subterane” (coordonator: Stelian Tănase): „Dosarul Brucan. Documente ale Direcției a III-a Contraspionaj a Departamentului Securității Statului”. Volumul conține detalii noi legate de evenimente importante și revelatoare pentru aprecierea fazelor din istoria evoluției lui Silviu Brucan. Cititorul va regăsi la începutul fiecărui document din dosarele recuperate de Silviu Brucan o mențiune privind modul în care acestea au fost redactate.

<http://www.adevarul.ro/articole/lectura/352886>

Evenimentul Zilei – 21 mai 2008 A apărut "Dosarul Brucan"

Editura Polirom a lansat azi pe piață, "Dosarul Brucan", volum ce face parte din seria "Istoriei subterane", în prezentarea lui Stelian Tănase și Radu Ioanid.

Cartea "Dosarul Brucan. Documente ale Direcției a III-a Contraspionaj a Departamentului Securității Statului", cu o prefață de Gheorghe Câmpeanu, a apărut sub egida Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România. La lansare a participat și fostul președinte al României Emil Constantinescu.

Coordonatorul colecției "Istoriei subterane", Stelian Tănase, a arătat că volumul îl surprinde pe Silviu Brucan începând cu anii '50, când era "o adevărată fiară" fidelă stalinismului și lui Gheorghe Gheorghiu Dej, traversează perioada "americană" a lui Brucan și ajunge în zilele Revoluției din 1989.

În "Nota asupra ediției", Radu Ioanid arată că dosarul de urmărire informativă al lui Silviu Brucan creat de Direcția a III-a Contraspionaj a Departamentului Securității Statului (DSS) poate avea o dublă utilitate: "ajută la înțelegerea «scrisorii celor șase», moment important al istoriei târzii a opoziției față de regimul Ceaușescu, dar poate constitui și un «ghid» pentru cei care vor să înțeleagă modul de operare al Securității". Volumul conține numeroase detalii noi legate de evenimente istorice importante și revelatoare pentru aprecierea etapelor din istoria evoluției lui Silviu Brucan.

Născut la 18 ianuarie 1916, pe numele său adevărat Saul Bruckner, politologul Silviu Brucan a fost Ambasador al României în Statele Unite (1955) și la Organizația Națiunilor Unite (1959-1962). În 1989 a fost unul dintre semnatarii "Scrisorii celor șase" demnitari comuniști împotriva lui Nicolae Ceaușescu. După 1989 a devenit analist politic și a scris mai multe cărți despre comunismul în Europa de Est. Din 1996 până în 2006 a fost invitat permanent al emisiunii "Profeții despre trecut" de la Pro TV. A încetat din viață în 2006.

<http://www.evz.ro/articole/detalii-articol/804547/A-aparut-quotDosarul-Brucanquot/>

Hotnews – 21 mai 2008

Dosarul Brucan – facut public de Polirom

Editura Polirom lanseaza astazi, 21 mai, la Libraria Carturesti cea mai noua aparitie din colectia „Istории subterane”: *Dosarul Brucan. Documente ale Directiei a III-a Contraspionaj a Departamentului Securitatii Statului*. Cartea, intr-o editie ingrijita de Radu Ioanid si cu o prefata semnata de Gheorghe Campeanu, a aparut sub egida Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului in Romania. Potrivit lui Radu Ioanid in „Nota asupra editiei”, dosarul de urmarire informativa al lui Silviu Brucan creat de Directia a III-a Contraspionaj a DSS poate avea o dubla utilitate: „el ajuta la intelegerea «scrisorii celor sase», moment important al istoriei tirzii a opozitiei fata de regimul Ceausescu, dar poate constitui si un «ghid» pentru cei care vor sa inteleaga modul de operare al Securitatii”.

Volumul contine numeroase detalii noi legate de evenimente istorice importante si totodata revelatoare pentru aprecierea fazelor din istoria evolutiei lui Silviu Brucan. „Avem prilejul sa urmarim progresia de la politrucul zelos si fara scrupule politice la vechiul militant apasat de dileme si dezamagiri si, in final, la oponentul plin de inoidei, dar din ce in ce mai inclinat catre o confruntare deschisa cu conducerea regimului comunist din Romania. Evident ca toti cei interesati sa consulte numeroasele pagini ale dosarului Brucan vor avea posibilitatea sa-si formeze propriile impresii, sa-si confirme ori sa-si modifice partial sau substantial opiniile, ba chiar sa traga noi concluzii”, a adaugat Gheorghe Campeanu. Potrivit editurii, cititorul va regasi la inceputul fiecarui document din dosarele recuperate de Silviu Brucan o mentiune privind modul in care acestea au fost redactate: „document olograf, document dactilografiat de uz curent, document dactilografiat cu litere mari (masina IBM) si cu interspatii pentru nume proprii scrise de mina, respectiv document olograf ultraconfidential caligrafiat in tus. Aceste mentiuni sint foarte utile in intelegerea importantei pe care ofiterii de Securitate au acordat-o dosarului Brucan, dar si in ceea ce priveste gradul sau de confidentialitate. In acest sens, un document dactilografiat cu litere mari si cu interspatii pentru nume proprii scrise de mina era destinat exclusiv conducerii DSS si Cabinetului 1 (Nicolae Ceausescu), in timp ce un document olograf caligrafiat in tus era prezentat numai sefului statului. A fost, de asemenea, mentionat la inceputul fiecarui document modul in care acesta a fost reprodus (integral sau partial), precizindu-se starea fizica a documentelor”, a subliniat ingrijitorul acestei editii.

La lansare vor prezenta Radu Ioanid, Gheorghe Campeanu, Marius Oprea si Stelian Tanase, coordonatorul colectiei „Istorii subterane”.

Radu Ioanid este director al International Archival Programs Division din cadrul U.S. Holocaust Memorial Museum, Washington D.C. A fost distins cu Ordinul National Pentru Merit, in grad de Ofiter (din 14 decembrie 2000, conferit de Presedintele Romaniei), cu Institutional Achievement Award (conferit de United States Holocaust Memorial Museum in 2003), dar si cu Ordinul Chevalier des Arts et des Lettres (conferit de Ministerul francez al Culturii in 2006).

In Colectia „Istorii subterane” au mai aparut pana in prezent volumele: Racovski. Dosar secret si Avangarda romaneasca in Arhivele Sigurantei, iar in pregatire se afla alte doua volume Panait Istrati. Dosar de Siguranta si Emil Bodnaras. Dosar secret, informeaza editura Polirom

<http://www.hotnews.ro/stiri-cultura-3060393-dosarul-brucan-ndash-facut-public-polirom.htm>